контраст між людським мисленням, яке є здатним до сумніву та відкриття нових істин, і програмованим, статичним знанням ШІ, яке не може «відкрити» невідоме поза межами своїх вхідних даних.

Сучасна філософія задається питанням: чи може розумна машина бути суб'єктом? Скептицизм тут знову актуалізується, змушуючи нас переглянути власні уявлення про свідомість, мислення та етичні межі, пов'язані з розробкою інтелектуальних систем. Чи можемо ми бути впевнені, що штучна свідомість є справжньою, а не складною симуляцією.

Скептицизм, від античності до сьогодення, не втрачає своєї актуальності і є важливим інструментом критичного мислення. Відкриті Декартом питання щодо реальності та суб'єктивності знань продовжують бути значущими, особливо у часи, коли межа між природним і штучним інтелектом стає дедалі тоншою. Підхід скептицизму допомагає ставити під сумнів очевидне і шукати істину, яка може стати фундаментом для подальших відкриттів у філософії, етиці та технологіях.

Таким чином, критичне мислення є життєво важливою навичкою, яка позитивно впливає на всі аспекти нашого життя, від особистого до професійного та суспільного. Розвиток цієї навички дозволяє людині бути більш свідомою, відповідальною і здатною адаптуватися до змін у швидко змінюваному світі.

Бенджамін Франклін і сучасна багатозадачність: чи можлива гармонія між продуктивністю та щастям?

Тетяна РИБАЛЬЧЕНКО, здобувач ІІІ освітньо-наукового ступеня (PhD)
Науковий керівник тез – Світлана ШИРОКА, кандидат філос. наук, доцент
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

Бенджамін Франклін називав час найціннішим ресурсом, і все його життя було прикладом ідеї постійного самовдосконалення. Франклін підкреслював важливість дисципліни та усвідомленого управління часом. Він жив за принципом: «Пам'ятай, час - це гроші», підкреслюючи необхідність ефективного використання кожної хвилини[1]. Однак сьогодні, коли багатозадачність стала майже невід'ємною частиною життя, зростає питання: чи дійсно прагнення до максимізації продуктивності робить нас щасливішими, чи, навпаки, руйнує наше відчуття гармонії??

Сучасні дослідження вказують на те, що багатозадачність не тільки негативно впливає на якість виконання завдань, але й знижує загальну ефективність [2-3]. Переключення між завданнями вимагає додаткових зусиль і призводить до втрати концентрації, що робить нас менш продуктивними. Франклін, який ретельно планував свої дні і виконував завдання послідовно, розглядав би багатозадачність як неефективне використання часу. Він підкреслював важливість концентрації, вважаючи, що лише через повну відданість завданню можна досягти найкращих результатів.

Багатозадачність створює постійний потік переривань, що впливає не тільки на нашу продуктивність, але й на наш психічний стан. Розпорошення уваги збільшує рівень стресу, адже кожне нове завдання вимагає нового рівня концентрації, що в довгостроковій перспективі призводить до вигорання. Якби Франклін жив у сучасному світі, він, ймовірно, вказав би на шкідливість такої практики, оскільки вона порушує гармонію між розумовою діяльністю і здоров'ям. У «Шляху до багатства» він радив поєднувати старанну працю з розумним відпочинком, наголошуючи: «Без відпочинку ні одна праця не буде плідною». Уміння знаходити баланс між роботою та відпочинком сприяє кращому самопочуттю і більшій задоволеності.

У своїх працях Бенджамін Франклін неодноразово підкреслював значення задоволення від роботи, навіть якщо вона вимагала великих зусиль. Він ставив перед собою цілі, які не лише сприяли особистісному зростанню, а й приносили внутрішнє задоволення. Нині, коли ми постійно перемикаємося між завданнями, у нас часто не залишається часу, щоб зупинитися і насолодитися процесом. Ми сприймаємо досягнення як рутину і лише «галочку» у списку справ. Ця втрата можливості повністю зануритися в процес зменшує наше відчуття щастя, оскільки ми втрачаємо відчуття завершеності та задоволення від добре виконаної роботи. Франклін, зі своїм підходом до роботи і прагненням до гармонії в житті, вказав би нам на важливість зосередження на моменті та розкриття потенціалу кожного завдання, яке є частиною нашого особистісного розвитку.

Для мислителя час був найціннішим капіталом, який слід використовувати розумно. Багатозадачність, попри спокусливі обіцянки «зекономити час», часто виявляється нераціональним витрачанням цього капіталу без досягнення реальних результатів. Ми можемо виконувати більше завдань, але не обов'язково досягаємо більшого, якщо розсіюємо увагу замість того, щоб зосередитися на найважливішому.

Якби Франклін спостерігав за сучасною людиною, що постійно виконує безліч завдань, він, можливо, сказав би, що таке життя більше нагадує хаотичний рух, аніж цілеспрямований шлях. Він би порадив зосереджуватися на найголовнішому, відкидати зайве і наповнювати кожен момент змістом. Уміння спрямувати свою увагу на одну ціль могло б допомогти нам відчути більше контролю над своїм життям. Він закликав вибудовувати розклад і дотримуватися його, проте не в гонитві за кількістю виконаних завдань, а у пошуках якості. Замість того, щоб намагатися «бути всюди,» ми могли б навчитися віддавати себе повністю одній справі й отримувати задоволення від глибини, а не широти виконання.

Мислитель підказав би нам звернути увагу на те, чи допомагає нам багатозадачність досягати нашої кінцевої мети або ж перетворює наше життя на нескінченну низку завдань. З його точки зору, багатозадачність може позбавляти нас щастя саме тому, що віддаляє від справжньої цілі, якою є не просто успіх чи продуктивність, а внутрішня гармонія та задоволення.

Отже, з позиції Б. Франкліна, продуктивність без зосередженості є лише марною витратою часу. Багатозадачність, хоч і створює ілюзію швидкості та результативності, насправді виснажує наші ментальні ресурси та віддаляє нас від відчуття щастя. Щоб досягти справжньої гармонії, варто повернутися до принципів, які сповідував філософ: цінувати кожен момент, фокусуватися на важливому і шукати задоволення в процесі. У цьому, можливо, і криється справжнє мистецтво продуктивності, яке водночас веде нас до особистого щастя.

Література

1. Франклін Б. Поради молодому купцеві [Advice to a Young Tradesman]. 1748. https://minio.la.utexas.edu/webeditor-files/coretexts/pdf/174820franklin20advice.pdf

2. Loh K. K., Kanai R. Higher media multi-tasking activity is associated with smaller gray-matter density in the anterior cingulate cortex // PLOS ONE. 2014. T. 9. e106698. DOI: https://doi.org/10.1371/journal.pone.0106698.

3. Eyal Ophir, Clifford Nass, Anthony D. Wagner. Cognitive Control in Media Multitaskers // Proceedings of the National Academy of Sciences. 2009. T. 106, № 37. C. 15583-15587. DOI: https://doi.org/10.1073/pnas.0903620106 .

4. Франклін Б. Шлях до багатства [The Way to Wealth]. 1758. https://minio.la.utexas.edu/webeditor-files/coretexts/pdf/175820franklin20wealth.pdf

Погляд на проблему культурного релятивізму глобалізованої Європи з позицій ніцшеанської етики

Сергій НІКУЛІН, здобувач ІІІ освітньо-наукового ступеня (PhD),
Науковий керівник тез – Світлана ШИРОКА, кандидат філос. наук, доцент
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

Фрідріх Ніцше, один із найвпливовіших філософів XIX століття, не був свідком процесу глобалізації в сучасному розумінні, але його ідеї про культуру, мораль та індивідуальність залишаються актуальними. Підхід Ніцше до культури та моральних цінностей, його критика релігійних догм та національних стереотипів, а також його ідея «переоцінки всіх цінностей» [1, с. 140] можуть бути використані для розуміння того, як він інтерпретує сучасний культурний релятивізм.

Культурний релятивізм, що відкидає жорсткі моральні та культурні судження на користь розуміння та визнання цінностей різних культур, був для Ніцше неоднозначним явищем. Ніцше усвідомлював різноманітність форм культурного самовираження і був прихильником унікальності культурної спадщини кожної країни. Однак його філософія ставила під сумнів цінність масової моральної одноманітності і критикувала прагнення рівності заради рівності (Gleichheit um der Gleichheit willen) і однаковості як загрозу справжньої індивідуальності та силі.

На його думку, прагнення до повної толерантності та рівності по відношенню до всіх культурних традицій може призвести до послаблення власної культури та втрати сенсу вищих цінностей [1, с. 75]. Для Ніцше